

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. Żurawia 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 29-35-69; 28-37-04; 28-90-17
ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telex: 816-436
Telefax: 29-40-89

BS/412/110/91

CZYM POWINIEN ZAJĄĆ SIĘ NOWY RZĄD? OPINIA PUBLICZNA PRZED WYBORAMI

Komunikat z badań

Warszawa, październik 1991 r.

Wybory parlamentarne to nie tylko powołanie nowego Sejmu i Senatu, ale zapewne także zmiana rządu. Jakie są wobec niego społeczne oczekiwania? Czym przede wszystkim powinien zająć się nowy rząd? W sondażu CBOS¹ przeprowadzonym na dwa tygodnie przed wyborami próbowano poznać opinie społeczeństwa w tej sprawie. Respondentom przedstawiono listę dwunastu problemów z prośbą o wybranie nie więcej niż trzech, którymi przede wszystkim powinien zająć się nowy rząd.

W opinii większości ankietowanych rząd powinien działać szczególnie na rzecz ograniczenia bezrobocia (63% wskazań) oraz poprawy sytuacji w rolnictwie (53%). Rządziej wskazywano na poprawę warunków życia najbiedniejszych (36%), walkę z recesją (28%) i z inflacją (27%) oraz konieczność zaprowadzenia ładu i porządku w kraju (26%).

		CBOS
<i>Na karcie tej wymieniono szereg problemów. Jak Pan(i) sądzi, którymi z nich powinien przede wszystkim zająć się nowy rząd powołany przez nowy Sejm? Proszę wybrać nie więcej niż trzy problemy.</i>		
<i>Poprawą sytuacji w rolnictwie</i>		53%
<i>Ograniczeniem bezrobocia</i>		63%
<i>Przyspieszeniem prywatyzacji</i>		6%
<i>Wzrostem siły militarnej Polski</i>		3%
<i>Walką z recesją, spadkiem produkcji</i>		28%
<i>Rozwojem kontaktów międzynarodowych Polski</i>		4%
<i>Likwidacją pozostałości systemu komunistycznego</i>		17%
<i>Ochroną środowiska naturalnego</i>		17%
<i>Walką z inflacją (wzrostem cen)</i>		27%
<i>Poprawą warunków życia najbiedniejszych</i>		36%
<i>Walką z wykorzystywaniem państwowych stanowisk do robienia nielegalnych interesów</i>		17%
<i>Zaprowadzeniem ładu i porządku w kraju</i>		26%

¹ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (21) zrealizowano w dniach 10-13.10.91 na ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności (N=1500).

Zdaniem 17% badanych, do najważniejszych zadań przyszłego rządu należą: ochrona środowiska naturalnego, walka z wykorzystywaniem państwowych stanowisk do robienia nielegalnych interesów oraz likwidacja pozostałości systemu komunistycznego.

Najmniej respondentów uważa, że rząd powinien zająć się przede wszystkim wzrostem siły militarnej Polski (3% wskazań), rozwojem kontaktów międzynarodowych kraju (4%) oraz przyspieszeniem prywatyzacji (6%).

Najważniejsze problemy stojące przed nowym rządem w opinii wyborców głównych partii politycznych

Spróbujmy teraz przedstawić różnice w częstości wyboru poszczególnych problemów między elektoratami różnych partii (rys. 1a-e). Analizowano stanowiska wyborców tylko w niektórych kwestiach (bezrobocia, rolnictwa, warunków życia najbiedniejszych, recesji oraz dekomunizacji wyrażonej stwierdzeniem "likwidacja pozostałości systemu komunistycznego"), ponieważ pozostałe były wskazywane przez zbyt małe grupy sympatyków poszczególnych partii.

Omawiając częstość wyboru wymienionych spraw należy pamiętać, że ankietowani mogli wybrać tylko trzy. Oznacza to, że gdy dla zwolenników jednej z partii pewne stwierdzenia były szczególnie atrakcyjne, automatycznie spadała częstość wyboru innych zagadnień. W konsekwencji mała popularność pewnych postulatów nie zawsze musi wyrażać niechęć wobec nich.

Najsilniej różnicuje elektoraty poszczególnych partii postulat likwidacji pozostałości systemu komunistycznego². Nie znajduje on w ogóle uznania wśród zwolenników Sojuszu Lewicy Demokratycznej. Niepopularny (6% wskazań) jest także wśród wyborców PSL - partii powstałej z przekształcenia satelickiego wobec komunistów ZSL. Spośród wyborców ugrupowań o rodowodzie solidarnościowym najrzadziej wymieniają dekomunizację sympatycy Unii Demokratycznej, której lider rzucił swego czasu hasło "grubej kreski" oraz bliskiej programowo postkomunistom Solidarności Pracy (odpowiednio 11 i 13%).

Najwięcej zwolenników hasło to zyskuje w elektoratach Wyborczej Akcji Katolickiej (64% wskazań) oraz Konfederacji Polski Niepodległej (50%).

---

² Szerzej kwestia ta została omówiona w komunikacie pt. "Opinie o ograniczeniu praw obywatelskich byłym członkom PZPR". Październik 1991 r.

Sympatycy Porozumienia Obywatelskiego Centrum, które jako pierwsze rzuciło hasło dekomunizacji, rzadziej proponują rządowi rozwiązanie przede wszystkim tego problemu (38%). Zbliżony odsetek (37) odnotowano w elektoracie NSZZ "Solidarność".

Problemy rolnictwa są oczywiście najważniejsze dla partii chłopskich. Często są wskazywane także przez zwolenników Partii "X". Najbardziej postulują je wyborcy POC, KPN, KLD, SP oraz UD.

Problemy bezrobocia najczęściej podnoszone są w elektoracie PL i Partii "X", a najbardziej - POC.

Warunki życia najbiedniejszych najczęściej uznawali za priorytetowe zadanie zwolennicy SP, SLD i POC; najbardziej zaś - sympatycy PL, KPN i NSZZ "Solidarność".

Problem recesji jest szczególnie ważny dla głosujących na SLD oraz - choć nieco rzadziej - dla elektoratu UD. Najmniej wyborców postulujących skoncentrowanie się na zahamowaniu spadku produkcji występuje wśród sympatyków PL, WAK i POC.

Recesja, bezrobocie i warunki życia najbiedniejszych są zagadnieniami ściśle ze sobą związanymi. Z powodu ograniczenia możliwości wyboru do trzech problemów, w przypadku partii, których zwolennicy często wymieniali dekomunizację, odsetki wskazań na kwestie związane z poziomem życia są oczywiście nieco mniejsze. Dlatego z uzyskanych wyników nie należy wyciągać zbyt daleko idących wniosków.

x

x

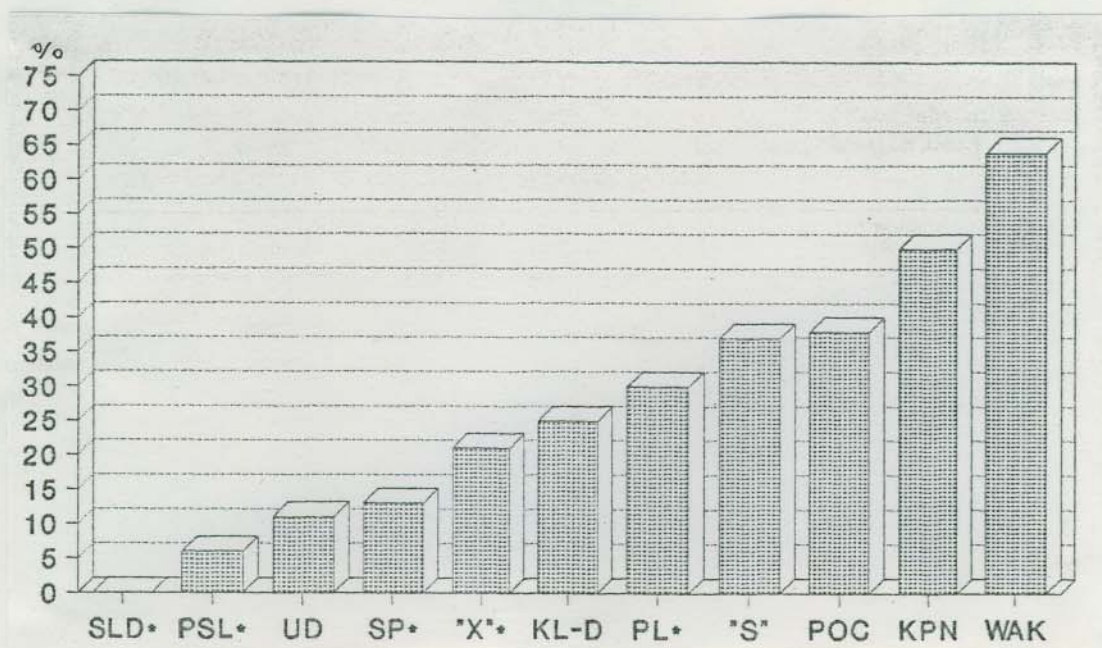
x

Wyniki sondażu zdają się być kolejnym potwierdzeniem dużego znaczenia, jakie w toku kampanii wyborczej odgrywają problemy związane z warunkami życia. Może zastanawiać fakt, że największe zainteresowanie wywołał problem bezrobocia, które, wydawałoby się, bezpośrednio dotyczy tylko niektórych ankietowanych.

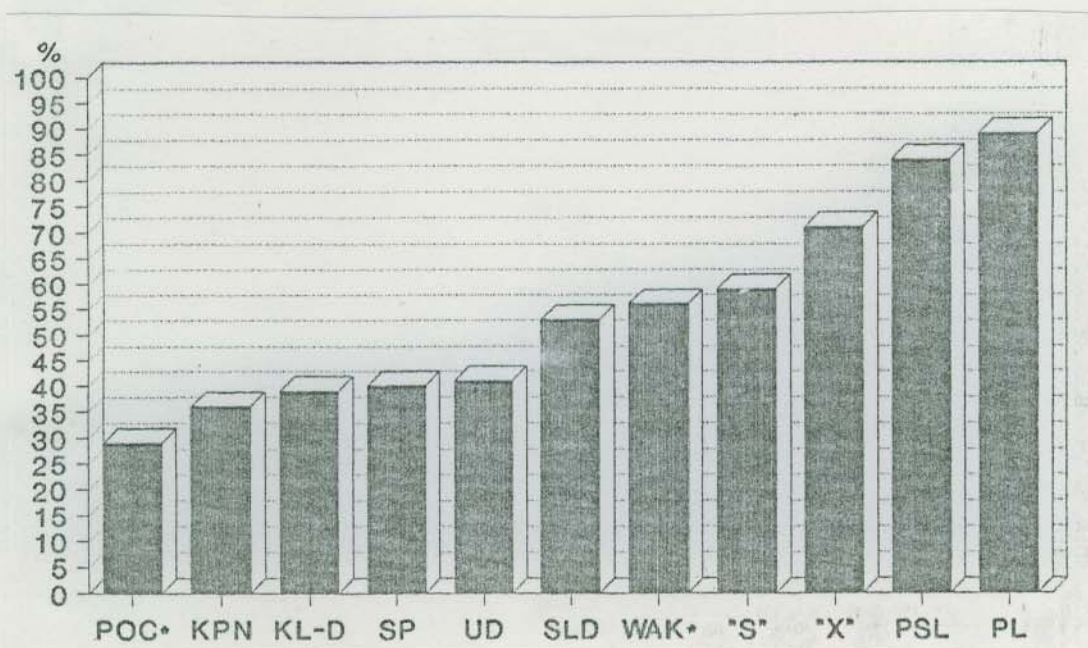
Największe kontrowersje budziła dekomunizacja. Wynika to oczywiście w pewnym stopniu z poczucia zagrożenia wyborców partii związanych z dawnym porządkiem. Wyraźnie większe zróżnicowanie poglądów w tej kwestii mogło być także spowodowane lepszym definiowaniem stanowisk partii wobec dekomunizacji niż wobec pozostałych problemów. Partie, których wyborcy zajmowali skrajne stanowisko wobec dekomunizacji, uzyskały w końcowej fazie kampanii wyborczej największy przyrost poparcia.

Rys. 1a-e. Częstość wyboru poszczególnych problemów w elektoratach różnych partii

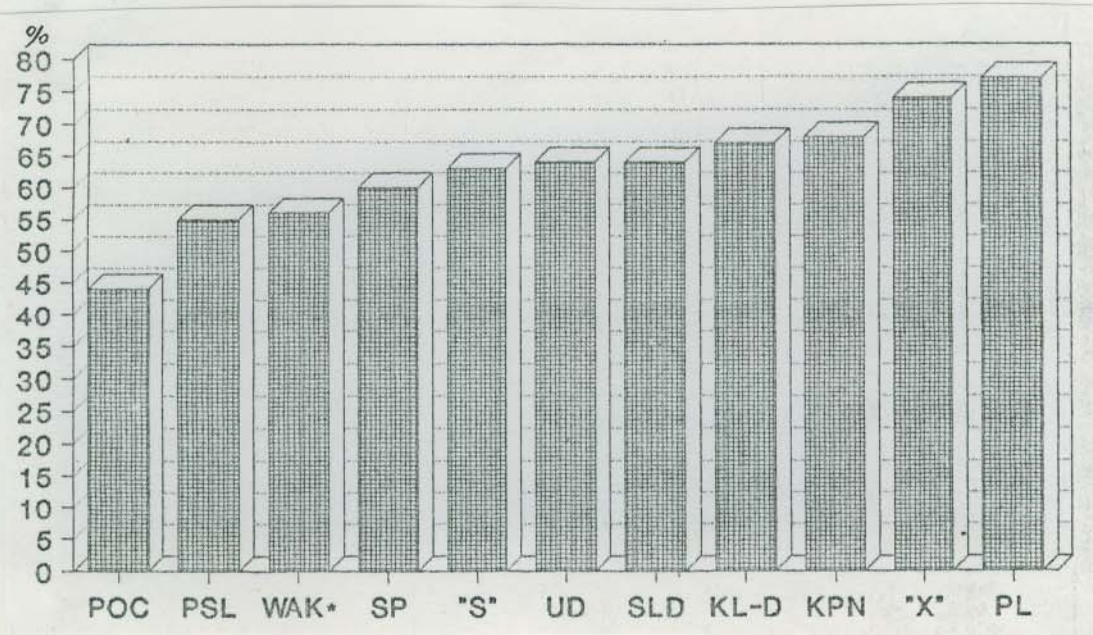
a) dekomunikacja

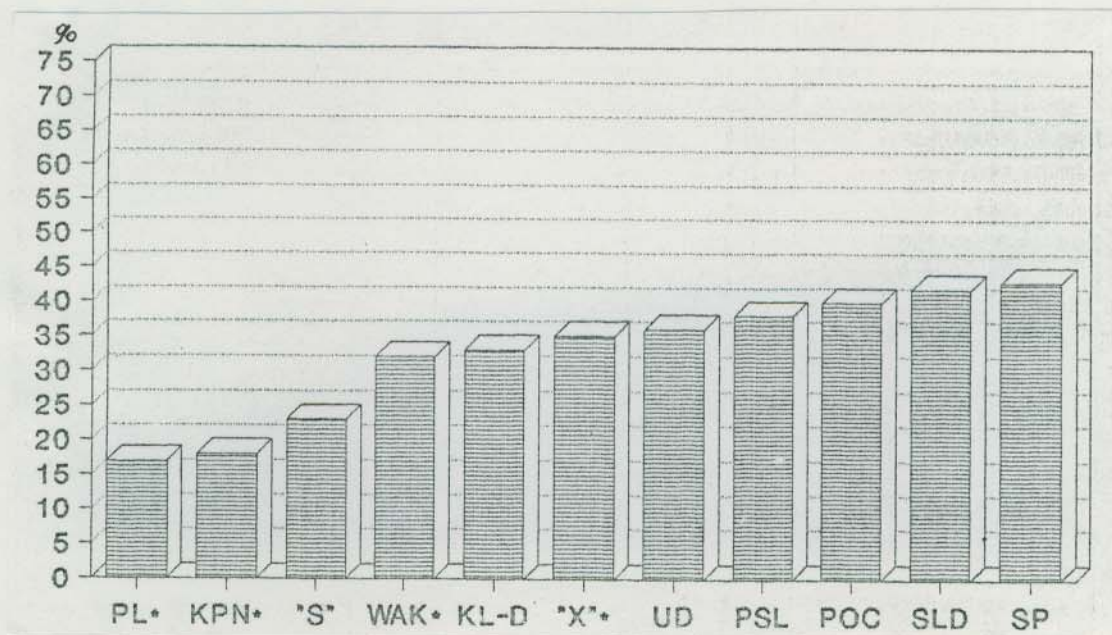
b) rolnictwo

c) bezrobocie

d) warunki życia najbiedniejszych

e) walka z recesją

